

[Poul Møller.]

dinavien bort fra Europa, og præsident de Gaulle har aldeles ikke antydning af holdbar begrundelse for dette standpunkt. Han har sagt, at Storbritannien ikke er modent til Europa. Men hvorfor har hans regering da i årevis holdt forhandlingerne løbende i Bruxelles om engelsk medlemskab? Præsidenten siger, at England er et ørige, som ikke er vokset geografisk sammen med det øvrige Europa. Det er jo imidlertid langt fra noget nyt. Hvis det forhold forhindrer engelsk medlemskab i fællesmarkedet, hvorfor sagde man så ikke fra for flere år siden? Hvorfor begyndte man så disse forhandlinger, og hvorfor spildte man Europas tid og kræfter på at forfølge en forhandlingslinje, som kun kunne blive resultatløs, hvis det geografiske forhold var det afgørende?

Det er imidlertid klart — det fremgik også af det ærede medlem hr. Per Federspiels tale — at den anførte grund ikke er den virkelige. Den virkelige grund har intet med ørige eller fastland at bestille. Den virkelige grund er af politisk karakter. Det er striden om NATO-politikken i fremtiden, om det vestlige sammenhold, om NATOs atomstrategi — hvorvidt det strategiske atomvåben skal være hvert lands eje — og om, hvorvidt det fremtidige samlede Europa skal bevare de tæt knyttede bånd med USA og Canada, som det delte Europa havde skabt. Det er sagens kerne, og det er for denne kernes skyld, at Bruxelles blev valgt til skueplads for Frankrigs demonstration af egen magtfuldkommenhed og manglende vilje til at bøje sig for selv det betydelige flertal af fæller i fællesmarkedet, der tiggede og bad Frankrig om i hvert fald at forblive ved forhandlingsbordet.

Det forekommer mig, at enten statsministeren eller udenrigsministeren burde have berørt disse spørgsmål i de svar, de i fredags gav på vor forespørgsel, for har jeg ret i disse betragtninger, vil det også være omsonst at se hen til fornyede forhandlinger i Bruxelles som noget, der på et eller andet tidspunkt ligesom af sig selv vil komme i gang igen.

Hvis den politiske uenighed inden for NATO-blokken er den afgørende årsag til sammenbruddet i Bruxelles, er der heller ingen grund til at forvente nogen markeds-politisk løsning, før denne politiske uenig-

hed er bragt ud af verden. Fællesmarkedets vanskeligheder er derfor først og fremmest NATOs vanskeligheder, og kun inden for NATO-organisationens rammer kan de have udsigt til at finde deres løsning.

Men lige så triste udsigterne til en positiv markedsløsning er, lige så lidt tør man håbe på, at NATOs medlemslande i hvert fald foreløbig kan enes om en holdbar løsning af atomspørgsmålet. Jeg skal ikke her komme ind på alle de problemer, der er indfiltret i dette spørgsmål, men blot understrege, at i dette spørgsmåls besvarelse og løsning har vi efter mit skøn nøglen til løsningen af markedsproblemerne. Og jo mere man gennemtænker problemerne, desto mere synes det også klart, at dette spørgsmål kan og bør afgøres, inden man går videre med en europæisk politik og økonomisk sammenbygning.

De fleste vil selv efter dette alvorlige tilbageslag kunne enes om, at vi ikke af denne grund bør fjerne os længere fra hinanden i Europa. Hvis der engang skal komme mere fornuft i tingene, gælder det om, at vi, der er blevet holdt uden for fællesmarkedet, ikke i mellemtiden har fjernet os for langt fra de seks lande i fællesmarkedet. Det er desværre lettere at formulere denne programmerklæring, end det vil være at efterleve den i praksis, hvis den vesteuropæiske deling bliver langvarig, simpelt hen fordi landene uden for fællesmarkedet, uden for det, som det ærede medlem hr. Per Federspiel kaldte fastlandsspærringen, kan komme til at stå over for så store økonomiske trusler ved at blive lukket ude fra gamle markeder i Europa, at de må væge deres egne interesser.

Det afgørende er efter vort skøn, at vi i hvert fald foreløbig ikke binder os til noget, som vi ikke igen kan komme fri af, hvis nye muligheder for genoptagelse af forhandlingerne skulle vise sig, hvad det store flertal i det høje ting formentlig vil håbe på. Tanken om en udvidelse af EFTA med andre lande, der ikke er en del af Europa, har været ført frem flere steder, men denne tanke vil, hvis den realiseres, netop være af en sådan karakter, at den vil give eventuelle nye europæiske forhandlinger vanskeligheder, de ikke tidligere har haft, nemlig de vanskeligheder, der består i, at man skal frigøre sig igen fra aftaler, man netop har indgået.